

A jak jsme na tom dnes?

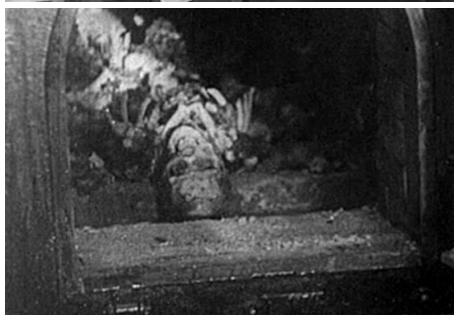
Člověk, který zažil socialismus, si musí položit pár otázek. Kde bolševici brali vzor pro svá konání? Do škol přednostně vybírali kádry, na které se budou v budoucnu moci plně spoléhat. Byl snad cirkus velkolepých prvomájových, velkoříjnových a dalších veselíc uveden v život jen tak náhodou? O zvacím dopisu, ke kterému se kupodivu nikdo nepřihlásil, hanba mluvit. Po ochabnutí jednoty strany v roce 1968 následovalo normalizační období prošpikované kovanými stranickými ideologi, v čele se soudruhem Biřákem. Do vzdělávacího procesu bylo zařazeno vzdělávání typu VUML (večerní **u**niversita **m**arxismu-**l**eninismu), kam byly delegovány převážně nestranické kádry, ovšem se kterými Strana počítala, resp. které potřebovala pro chod národního hospodářství. I velkolepé sjezdové a školící paláce nebyly budovány jen tak z plezíru. Rovněž vyškrtávání nepohodlných osob z evidence, jak vidno, není bolševická privilej.

Roku 1484 papež Innocenc vydává bulu proti čarodějnictví a vyzývá dva dominikány, Sprengera a Kramera, k sepsání závazného manuálu k jeho systematickému potírání. Vzniká tak jedno z „klíčových děl“ evropské civilizace Malleus Maleficarum (Kladivo na čarodějnice). Je to opravdové „vědecké“ dílo své doby, jehož strategickým cílem je vědecky legitimovat „likvidační opatření“ proti absolutnímu nepříteli. Včlenění tohoto dávného obrazu do moderního státu pak produkuje obrovský nárůst státní moci nad člověkem, který je podrobován vědecky zdůvodněnému mučení a zkoumání. Specifickým právem inkvizitorů je nadřadit úspěch „kauzy“, za níž bojují, závazkům plynoucím z obecné morálky, práva a lidské solidarity. První fází boje proti čarodějnictví bylo vždy a všude účinné zastrasování soudců, kteří nejdříve odmítají soudit na základě „imaginárních“ či „vymučených“ důkazů, ale nakonec ustupují, protože i jim hrozí obvinění z čarodějnictví. „Hon na čarodějnice“ je plně legalizován.

Sklon k agresivnímu chování je vlastní každému člověku. Propaganda, označující vraždu jinověrce za bohulibý čin, nejednou přivedla na bojiště i malé děti. Dokládá to jak pověstná „Bartolomějská noc“ (Francie, 1572), tak i krvavé boje v dnešní Africe. Výchova a civilizační pojistky nastolené v našem prostoru během posledních několika málo desítek let dosud většinou dokázaly účinně choutky zpacifikovat. Jestliže ale poskytneme člověku pocit, že jeho jednání schvaluje jakási vyšší autorita (Bůh, vůdce), všechny brzdy náhle selžou a i civilizovaný jedinec se ochotně včlení do zdivočelé smečky. A protože emotivní jednání je ukryto v pravé hemisféře mozku, kde sídlí city a emoce, která je vyvinutější u žen, střežme se dát něžnému pohlaví důvod vybočit. Ženy dokáží být fanatičtějšími nepřáteli než muži, jsou mnohem drsnější.

Nebezpečí se neukrývá v ideologiích samotných, nýbrž v jejich nositelích a šířitelích. Tito pak nesou největší díl odpovědnosti za násilí, které je ve jménu čehosi pácháno po celém světě. Religiózně zdůvodněný příkaz k výboji proto může vést až k neuvěřitelné agresivitě člověka. Roli přitom nehraje ani barva pleti, ani příslušnost k té či oné sociální vrstvě, ani různost kulturního prostředí.

Naše evropská kultura je prý vybudována na křesťanských hodnotách. Křesťanství se dokonce mělo stát pilířem Magny charty Evropské unie. Asi proto, abychom se 24. ledna 2009 dozvěděli, že papež Benedikt XVI., jinak bývalý člen Hitlerovy mládeže, rehabilitoval exkomunikovaného biskupa Richarda Williamsona, který popíral a popírá holocaust. („Myslím, že zahynulo tak 200-300 tisíc Židů, ale ani jeden v plynových komorách. Myslím, že plynové komory nebyly.“) Přitom církev si nikdy nehrála na demokracii. Vždy upozorňovala jen na chyby druhých, zato vlastní nedostatky skrývala. Kolosální pedofilní skandál katolických duchovních v roce 2010 netřeba rozebírat.

První američtí vojáci šokovaní pohledem na nacistická zvěrstva to oznámili velení. Generál Patton a prezident Eisenhower po návštěvě Buchenwaldu pozvali novináře, aby vše zdokumentovali pro případ, že se v budoucnu najde někdo, kdo bude poměry v koncentračních táborech zpochybňovat. Dnes vidíme, jak byli prozíraví. Čas jim dal za pravdu. Na posledním snímku jdou poražení Němci pohřbít nebohé oběti nacistů.

Hitlerjugend,
povinný výkvět německého národa s vymytými mozky
(podle očitých svědků pláč nebyl projevem lítosti)

Doufáme, že budeme rozumnější a rozumnější, a že společenské chování nakonec usměrní i nějaký ten dokonalejší mravní zákon. Vzápětí však zazní ohyzdná píseň politiky a ovzduší, dříve tak kamarádké, je náhle plné nedůvěry a napětí. Utopie orwelovského monitorování se pomalu stává realitou. V jedovatém ovzduší politické nedůvěry si demokracie pomalu přisvojuje metody, o kterých se despotům ani nesnilo. Ještě nedávno jsme se plazili po břiše při vyplňování dotazníků, odpovídali na stupidní otázky a zdůvodňovali, proč není hloupost chtít vycestovat za hranice, a nelíbilo se nám to. Současná euro-americká masivní propaganda nás neustále zpracovává tak mazaně, až máme pocit, že patříme mezi potenciální teroristy, takže nebude na škodu, když povíme i to, co nevíme. Otisky prstů, obraz sítnice, bankovní konto, zdravotní stav i sexuální orientace už nebudou naším výlučným vlastnictvím. „Dobrovolně“ se o ně podělíme s tajnými službami, státní byrokracií a kdoví s kým dalším.

Je snad něco demokratického na neodvolatelnosti špatně pracujících soudců, jen aby se okázale dávala najevo jejich nezávislost? Přitom vláda sama se často ukrývá za slovíčky konzervativní či liberální. Vrcholem cynismu je frekventované „třikrát a dost“. Jsme civilizovaní, dáme jim šanci – ať zabijí další nevinné. Oč humánnější vůči obětem by bylo „jednou a dost“. Jak zjednodušující je označení terorista. Třeba i pro lidi, kteří byli do tohoto seskupení ve skutečnosti vehnání. Často jde o zoufalé vesničany, kteří utekli do hor, když jim předtím dokonce i sami vládní vojáci vypálili vesnici a znásilnili ženy. Dopadení teroristy přesto přivítáme s úlevou. Nezajímáme se, proč to udělal, ale jsme klidní. Známe jeho jméno!

Následky akcí mnoha teroristů jsou bezesporu hrůzné a oprávněně nás rozhořčují, přesto těch „pár“ nevinných mrtvých je ničím proti tomu, co dobrovolně denně podstupujeme. Oficiálně ignorované zabíjení se v autech. Dá se skutečně mluvit o nezáměrném usmrcování nevinných (v České republice dlouhodobě každoročně kolem tisíce mrtvých), když moc dobře víme, co např. pod vlivem alkoholu, drog či nerespektováním jiných dopravních předpisů můžeme způsobit? Podobně, jako to ví terorista s dynamitem kolem pasu. K prvnímu prohřešku jsme nezvykle shovívaví, druhý nás rozhořčuje. Výsledek je ale stejný – mrtví nevinní lidé.

Nadešel čas, kdy pohanskou oslavu Slunce či křesťanské velebení zrození Spasitele převálcoval nový bůžek. Byznys. Poetické kouzlo souznění rodiny u zeleného stromečku vystřídalo zběsilé strhávání cárů pestrobarevných papírů z kupy čehosi zbytného, završené nezměrnou žranicí. Svátky se vyprázdnily, těšení se z myslí vypudily peníze. Pohani se nemusí strachovat. Slunce poběží dál ve svých vyjetých kolejích, neboť musí respektovat přírodní zákony. Ale co ti ostatní? Na fyziku rozhodně nespolehejte!

Přemýšlivý člověk se snadněji osvobozuje od svazujících pout malichernosti a sobectví a s poznáváním podstaty věcí i událostí se s úlevou zbavuje méněcenné duchovní nicotnosti, kterou naň navalil nekonečný Vesmír. Vnitřně pochopená velkolepost skrytého řádu a hluboká úcta k nadřazenému „rozumu“ pak povede k zušlechťování vzájemných vztahů mezi sebou i k živé a neživé přírodě.

Pouze vědění vytváří zdravý a kritický lidský rozum, umožňující správně se orientovat v dění našeho světa. Přestože je dnešní svět plný informací, pak vědomosti na úrovni informací ještě neznamenají vzdělanost a moudrost. Aby znalosti získaly skutečný význam a hodnotu, je třeba informace vnitřně pochopit, hledat vzájemné souvislosti a zařadit je do kontextu s ostatním poznáním. A klást si nové otázky o podstatě právě poznanych jevů a událostí, konfrontovat je s praxí a vyvodit z nich závěry užitečné pro vlastní duši, neboť znalost sama o sobě je prázdná.

Zkušenost je vždy subjektivní, a proto může být i mylná. Jenom věda poskytuje objektivní, univerzální a reprodukovatelné poznatky. Přesto tyto sdělené poznatky nebývají vždy správně pochopeny a interpretovány. Povrchní studium či přemíra často nesmyslných a nepodstatných informací brání skutečnému pochopení věci i využití znalostí a spolehlivě nás dovedou na scestí. Nedostatek sebereflexe pak vyústí v tvrdošíjně „alternativní“ či zdůrazňování vlastního ega. A ono naše „já“ pak nemůže být obohaceno, neboť nedokáže naslouchat jiným, nedokáže ocenit jejich přednosti, nedokáže diskutovat. Šarlatánské alternativy zase vrací lidský rozum do vzdálené minulosti starověku a středověku, kdy skutečných poznatků bylo málo, takže převládaly spekulace a dohady, tradované názory a náboženská dogmata.

Dnes dokážeme dešifrovat i jevy nepřístupné našemu smyslovému poznání. Do mikrosvěta nahlížíme spektroskopy a urychlovači, vesmír dobýváme dalekohledy a radioteleskopy. Učíme se poznatky analyzovat, zjištěná fakta aplikovat. V našem makrosvětě jsme generačními zkušenostmi vyzorovali, že zde platí zákonitosti klasické fyziky. V mikrosvětě, v atomárních a subatomárních měřících, ztratily některé zákonitosti klasické fyziky platnost, takže je nahradila fyzika kvantová. Megasvět se díky Einsteinovi zakřivil do prostoročasu a některé zákonitosti klasické fyziky zde rovněž přestaly platit. Ale v globálu se hranice světů často prolínají, takže i vzdálené oblasti megasvěta a mikrosvěta nakonec spojují kvantové zákonitosti jaderné fyziky i interakce elementárních částic. Přitom jako omámení vzhlížíme k výkladu jsoucna i budoucna neznalými astrology. Přitom fyzika (řecky „fýsis“ = příroda, přirozenost) je základní přírodní věda, která zkoumá nejjobecnější, nejzákladnější a nejjednodušší jevy, které leží v nejvnitřnější podstatě veškerého přírodního dění. Zákonitosti objevené fyzikou mají univerzální charakter – platí všude. Na Zemi i na „nebi“, v nitru atomů, uvnitř živých buněk i v nejvzdálenějších galaxiích ve vesmíru. Jevy zkoumané fyzikou jsou reprodukovatelné (zajistíme-li stejné podmínky, proběhne kdykoli a kdekoli daný fyzikální

jev s jistotou vždy stejným způsobem). Jevy typu „jedna paní povídala“ jsou jevy nereprodukovatelné, nejsou proto předmětem fyzikálního bádání. Fyzika je k nim skeptická, přesto jejich existenci přímo nepopírá. Ale nevyjadřuje se k nim.

Neobjektivní a mylné teorie, různé zázraky, astrologická, parapsychologická a jiná šejdířská tvrzení, obvykle zásadně působí na předsudky zatížené lidi a bývají záminkou, většinou se záměrem propagace teorií neobjektivních a mylných, k účelovým útokům na dobře ověřená přírodovědecká fakta. S těmi naopak pracuje filosofie, která dovede klást hluboké a zásadní otázky, avšak sama o sobě na ně není schopna věrohodně odpovědět, neboť pomocí čistě filosofických spekulací lze dospět k nejrozumnějším, často protichůdným závěrům. Biologické děje se vysvětlují chemickými reakcemi, chemické reakce zase fyzikálními interakcemi atomů. Permanentním předmětem diskusí přírodovědců a filosofů je proto otázka, zda toto schéma lze či nelze aplikovat i na psychické a duševní pochody v lidské mysli. Filosofické názory, pracující s ověřenými a fungujícími přírodovědnými poznatky, proto mohou být balzámem pro naši duši.

Žijeme v době překotného technického pokroku, ne vždy zcela srozumitelného současníkům. Stále více zesiluje globalizace a roste pocit odcizení mezi občany a institucemi. Udržitelný svět není utopickým snem, ale je třeba si neustále klást vážné otázky ve vztahu k našemu současnému směřování.

Závěrem proto ještě jednou:

Ten, kdo je přesvědčen, že se svět změnil, pouze dokazuje, že

n e z n á

d ě j i n y !